
ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА

УДК 339.9:336.14

О. Д. Рожко, к.е.н., доцент

**ПРАКТИКА ФОРМУВАННЯ ВЛАСНИХ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ БЮДЖЕТУ ЄС
В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНИХ СИСТЕМ ДЕРЖАВНИХ ФІНАНСІВ**

Анотація. У статті досліджено механізм формування власних фінансових ресурсів у системі доходів спільного бюджету ЄС. Розглянуто сутність, принципи формування, особливості та складові елементи власних фінансових ресурсів. Проведено структурний аналіз дохідної частини бюджету ЄС. Визначено основні переваги та недоліки існуючої системи формування власних фінансових ресурсів ЄС.

Ключові слова: бюджет, доходи бюджету, власні фінансові ресурси, спільний бюджет ЄС, бюджетна збалансованість.

А. Д. Рожко, к.э.н., доцент

**ПРАКТИКА ФОРМИРОВАНИЯ СОБСТВЕННЫХ ФИНАНСОВЫХ РЕСУРСОВ БЮДЖЕТА ЕС
В УСЛОВИЯХ ИНТЕГРАЦИИ НАЦИОНАЛЬНЫХ СИСТЕМ
ГОСУДАРСТВЕННЫХ ФИНАНСОВ**

Аннотация. В статье исследован механизм формирования собственных финансовых ресурсов в системе доходов общего бюджета ЕС. Рассмотрены сущность, принципы формирования, особенности и составные элементы собственных финансовых ресурсов. Проведен структурный анализ доходной части бюджета ЕС. Определены основные преимущества и недостатки существующей системы формирования собственных финансовых ресурсов ЕС.

Ключевые слова: бюджет, доходы бюджета, собственные финансовые ресурсы, общий бюджет ЕС, бюджетная сбалансированность.

O. D. Rozhko, candidate of economic sciences, associate professor

**PRACTICE OF FORMATION THE OWN FINANCIAL RESOURCES OF THE EU BUDGET UNDER
CONDITION OF INTEGRATION OF THE NATIONAL SYSTEM OF STATE FINANCE**

Abstract. The mechanism of formation of the own financial resources in the system incomes of common EU budget is analyzed in the article. Essence, features, principles of formation and main elements of the own financial resources are considered. The structural analysis of the EU budget revenues is performed. The main advantages and disadvantages of the present system formation of the own financial resources of EU are identified.

Keywords: budget, budget revenues, own financial resources, the total budget of the EU, budget balance.

Сучасний рівень інтеграції національних економік та національних фінансових систем значно змінив становище Західної Європи у світовій економіці, і сьогодні Європа виступає єдиним блоком у світовій торговельній політиці та здійснює значний вплив на умови міжнародної торгівлі. Без сумніву можна сказати, що ці успіхи були б неможливі без відповідної системи власних фінансових ресурсів, яка стабільно забезпечує ЄС засобами, необхідними для поглиблення та розширення інтеграційних процесів.

Система бюджетного устрою ЄС є ефективною та детально розробленою - політичні та економічні рішення приймаються лише після виникнення передумов для цього, можливі наслідки реформ ретельно аналізуються, і це сприяло тому, що проведені бюджетні реформи виявилися досить успішними.

Враховуючи те, що на сьогодні ключовим та найбільш обговорюваним питанням в Україні є питання щодо підписання Угоди про асоціацію з ЄС, об'єктивною є потреба поглибленого дослі-

---

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА

дження різних аспектів функціонування ЄС та наслідків, які випливають з членства в Європейському Союзі. При цьому бюджетна система виступає однією з ключових сфер, у якій пересікаються національні інтереси держав-членів, реалізується політика взаємодії та формуються пріоритети на майбутнє. Виходячи з цього, актуальним є розгляд особливостей формування бюджету ЄС, зокрема його дохідної частини – системи власних ресурсів Спільноти.

Теоретико-практичним аспектам формування власних ресурсів Європейського Союзу свої праці присвятили такі зарубіжні вчені, як М. Буті, С. Едервін, Ж. Каше, Г. Кіпріані, М. Нава, Ф. Ніколайдес, О. Сидорова, Дж. Піт, Ф. Талсма, Й. Феррер, Ф. Хайнеман, Д. Шварцер та ін. Серед вітчизняних науковців, які досліджували зазначені питання, можна назвати праці С. Боринця, А. Бояр, З. Луцишин, В. Посельського, О. Приходько та ін. На жаль, при висвітленні питань європейської інтеграції проблемі формування єдиного бюджету приділялася незначна увага. Хоча саме єдиний бюджет, як фонд колективних фінансових ресурсів, дозволяє ЄС успішно реалізувати загальну політику у різних сферах діяльності.

Метою статті є аналіз особливостей формування системи власних фінансових ресурсів як складової доходу бюджету ЄС, а також визначення основних переваг та недоліків існуючої системи формування власних фінансових ресурсів ЄС.

У ст. 311 Договору про функціонування Європейського Союзу зазначено, що «без порушення положень щодо інших доходів бюджет належить фінансувати повністю з власних ресурсів» [1]. Звідси випливає, що двома основними видами бюджетних доходів у ЄС є власні ресурси та інші фінансові надходження, передбачені законодавством Спільноти. Відповідним чином здійснюється поділ доходів і у щорічних бюджетах ЄС, де першим розділом положення про доходи є власні ресурси, а інші 7 розділів відповідають іншим джерелам наповнення бюджету.

Як і державні бюджети, єдиний бюджет ЄС формується згідно з певними принципами, встановленими у фінансовому регламенті Співтовариства:

- принцип єдності: згідно з цим принципом усі витрати і доходи ЄС мають бути об'єднані в єдиний бюджетний документ;
- принцип універсальності: цей принцип полягає в тому, що доходи, які поступають до єдиного бюджету, не повинні спрямовуватися на фінансування конкретних бюджетних заходів. Бюджетні доходи утворюють загальний фонд ЄС, з якого потім фінансуються усі заходи. Всі доходи і витрати мають бути вказані в єдиному бюджеті в повному обсязі;
- принцип щорічності: для того, щоб забезпечити необхідний контроль за надходженням і використанням фінансових ресурсів, бюджет розробляється на один фінансовий рік, який співпадає з календарним роком. З іншого боку, у рамках єдиного бюджету здійснюється фінансування довгострокових програм, розрахованих на декілька років, і в цьому випадку застосовується поняття диференційованих асигнувань, які розподіляються на зобов'язальні асигнування (загальні витрати в поточному фінансовому році по зобов'язаннях, які виникли по програмах, розрахованих більш ніж на один фінансовий рік) і платіжні асигнування (витрати на проведення багаторічних програм, що формуються із зобов'язань поточного і/або попередніх фінансових років). На відміну від диференційованих асигнувань, недиференційовані асигнування складають обсяг коштів, що спрямовуються на проведення операцій, які мають бути повністю завершені в поточному фінансовому році;
- принцип рівноваги: при складанні бюджету заплановані доходи і витрати кожного бюджетного року мають бути збалансовані. Фінансовий регламент забороняє здійснювати запозичення для фінансування бюджетного дефіциту. Якщо у кінці фінансового року фіксується перевищення доходів над витратами, то позитивне сальдо переноситься на наступний рік. Якщо спостерігається дефіцит бюджету, то його величина переноситься на рахунок витрат ЄС наступного року;
- принцип специфікації: згідно з цим принципом усі витрати співтовариства розподіляються по конкретних розділах. Принцип специфікації визначає горизонтальну структуру побудови бюджету (розподіл витрат по шести розділах, по числу інститутів Співтовариства) і вертикальну структуру бюджету. Бюджетна номенклатура дозволяє групувати витрати по розділах, підрозділах, статтях;

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА

- принцип єдиної валюти: до введення євро у безготівковий оборот бюджет складався в ЕКЮ, а з 1 січня 1999 р. бюджет ЄС розраховується в євро.

Аналіз сучасного стану та структури бюджету ЄС свідчить про значне превалювання власних фінансових ресурсів. У таблиці 1 представлено динаміку та структуру доходів загального бюджету ЄС. Як бачимо, саме власні ресурси є найсуттєвішою часткою доходів бюджету ЄС: якщо у 2012 р. вони склали 94,8% загальної суми, то вже у 2013 р. власні ресурси забезпечили 98,8% загальної суми доходів ЄС. Варто зазначити, що у 2014 р. заплановано подальше збільшення частки – до 98,9%. Також бачимо, що решту доходів ЄС складають доходи, які отримано від органів та інститутів ЄС (1% щорічно). Зовсім незначними у загальній структурі є надлишки та переоцінки з минулих років; доходи від адміністративних операцій; внески та повернення відповідно до програм та угод ЄС; відсотки від простроченої заборгованості перед ЄС та штрафи; доходи від виданих кредитів; інші доходи.

Таблиця 1

Доходи бюджету ЄС у 2012-2014 рр.

№	Найменування статті	Бюджет 2012		Бюджет 2013		План бюджету 2014	
		Сума, млн євро	Частка, %	Сума, млн євро	Частка, %	Сума, млн євро	Частка, %
1	Власні ресурси	128 654,7	94,8%	131 288,0	98,8%	134 512,4	98,9%
2	Надлишки, баланси, переоцінки	1 994,3	1,5%	0,0	0,0%	0,0	0,0%
3	Доходи, нараховані з доходів органів та інститутів ЄС	1 312,3	1,0%	1 278,2	1,0%	1 286,6	0,9%
4	Доходи від адміністративних операцій інститутів ЄС	68,3	0,1%	53,9	0,0%	53,6	0,0%
5	Внески та повернення відповідно до програм та угод ЄС	50,0	0,0%	60,0	0,0%	60,0	0,0%
6	Відсотки з простроченої заборгованості перед ЄС та штрафи	3 648,0	2,7%	123,0	0,1%	123,0	0,1%
7	Доходи від виданих позик	0,4	0,0%	3,7	0,0%	0,0	0,0%
8	Інші доходи	30,2	0,0%	30,2	0,0%	30,2	0,0%
	УСЬОГО	135 758,2	100,0%	132 837,0	100,0%	136 065,8	100,0%

Джерело: побудовано автором на основі власних розрахунків за даними [1; 2].

Існування такого поняття, як «власні ресурси» (Own Resources), є однією зі специфічних характеристик ЄС, що символізує оригінальність європейської інтеграції: із завершенням формування єдиного ринку, реалізацією спільних політик і досягненням ідентичності у відносинах з третіми країнами ЄС потребує засобів фінансування, які є незалежними від держав-членів. «Власними» ці ресурси називаються тому, що вони належать ЄС відповідно до його законодавчої бази і сплачуються державами-членами без прийняття ними будь-яких додаткових рішень. Зобов'язання здійснити платежі до бюджету ЄС у держав-членів з'являється автоматично з моменту прийняття бюджету на фінансовий рік.

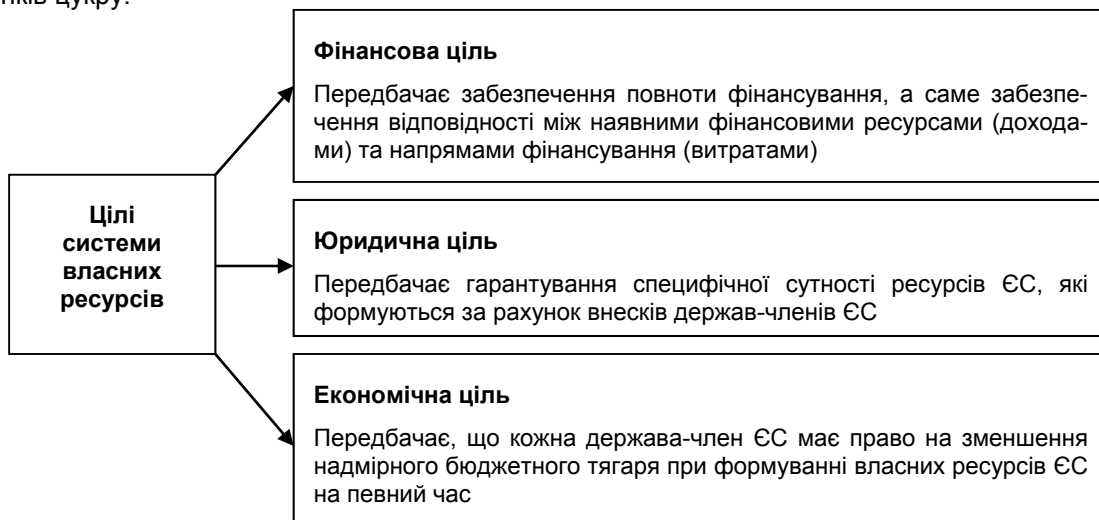
Існуюча система формування власних ресурсів ЄС була започаткована у 1988 р., коли вступив у силу принцип формування власних ресурсів бюджету ЄС на основі врахування величини валового національного доходу - ВНД (the GNI-based own resources).

Існування системи власних ресурсів спрямоване на забезпечення трьох цілей, які представлено на рис. 1.

Цілі функціонування системи власних ресурсів ЄС зумовлюють наступну їх структуру [2; 4; 5]:

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА

1. Традиційні власні ресурси (Traditional own resources), які формуються за рахунок митних зборів та інших стягнень, запроваджених інституціями Спільноти щодо торгівлі з країнами, що не є їх членами, а також внесків і стягнень, передбачених положеннями про спільну організацію ринків цукру.

Рис. 1. Цілі існування системи власних ресурсів ЄС

Джерело: побудовано автором на основі [3, с.135; 4].

До традиційних власних ресурсів на сьогодні відносять дві категорії зборів: мита і збори з виробників цукру, ізоглюкози та інулінової патоки. Митами обкладається більшість продукції, що ввозиться (імпортується) на митну територію Спільноти. Митний тариф, який при цьому застосовується, є єдиним та універсальним, незалежно від того, через територію якої держави-члена ввозиться продукція. Цей тариф отримав назву «Спільний митний тариф».

Розрахунок обсягів митних зборів, які очікується отримати до бюджету ЄС у плановому фінансовому році, здійснюється Генеральним директором Комісії питань бюджету у співпраці з іншими генеральними директоратами (з питань торгівлі, сільського господарства тощо). При цьому до уваги беруться три базові показники: обсяги extra-імпорту ЄС у році $(n - 2)$, прогнозовані темпи зростання extra-імпорту (імпорт з держав, що не є членами ЄС) у двох наступних роках $((n - 1)$ та $n)$ і розрахований зважений середній митний тариф у році $(n - 2)$. Зважений середній митний тариф розраховується як співвідношення закумульованих митних зборів і обсягів extra-імпорту ЄС. Розрахунок на основі даних, що відстають на 2 роки, пов'язаний з відставанням облікової статистичної звітності.

2. ПДВ-ресурси (VAT-based own resources), які формуються за рахунок використання уніфікованої відсоткової ставки до гармонізованих баз податку на додану вартість (ПДВ) держав-членів, розрахованих відповідно до правил Спільноти. Так, у 2013 р. до гармонізованої бази ПДВ для кожної країни-учасниці ЄС у розмірі 1% застосовувалася уніфікована ставка ПДВ, яка склала 0,3% (за виключенням: Нідерландів і Швеції – 10%, Німеччини – 15%, Австрії – 0,225%). Наявність такого виключення пов'язана з негативним нетто-балансом цих країн у бюджеті ЄС. Виключення було введено на період 2007-2013 рр.

Щодо ПДВ-ресурсів застосовують гармонізовану базу ПДВ. Вона розраховується кожною державою-членом з використанням методики, що отримала назву «метод доходу» (revenue method). Суть її полягає у тому, що сукупні надходження певної держави від ПДВ діляться на зважену середню ставку ПДВ, тобто середню ставку ПДВ для усіх категорій товарів і послуг, які є об'єктом оподаткування ПДВ. Таким чином отримується проміжна база ПДВ, яка потім коригується відповідно до Директиви Ради 2006/112/ЄС і перетворюється у гармонізовану базу ПДВ.

З метою зниження тягара бюджетного навантаження на країни з високим рівнем кінцевого споживання (країни з відносно низькими доходами на душу населення) на максимальний розмір

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА

гармонізованої бази ПДВ, від якої розраховується єдина відсоткова ставка, з 1988 р. встановлені обмеження (capping). Зокрема, якщо база ПДВ перевищує певний відсоток від ВНД відповідної країни, то за базу береться ця відсоткова частка від ВВП.

3. ВНД-ресурси (GNI-based own resources), які визначаються на основі уніфікованої відсоткової ставки до суми валових національних доходів (ВНД) держав-членів, розрахованої відповідно до правил Спільноти з урахуванням обсягу вже наявних у бюджеті ресурсів. У 2013 р. до 1% валового національного доходу кожної країни-учасниці ЄС було застосовано уніфіковану ставку у розмірі 0,7288463% (це число було отримано на основі співвідношення суми 1% ВНД усіх країн-учасниць ЄС та визначеної необхідної суми на фінансування витрат ЄС у 2013 р.).

Окремої уваги заслуговує при дослідженні власних ресурсів ЄС питання поправки для Великобританії. Так, починаючи з 1985 р., діє спеціальний механізм відшкодування надмірного негативного нетто-балансу (суттєве перевищення надходжень від країни у порівнянні з сумою видатків, спрямованих у країну) Великобританії у бюджеті ЄС. Великобританія, яка є членом Спільноти з 1973 р., домоглася цього на саміті Європейської Ради у Фонтенбло у 1984 р. завдяки дипломатичним здібностям Прем'єр-міністра М. Тетчер та її команди. Глави держав і урядів, що були присутні на саміті, прийняли аргументацію Великобританії, яка зводилась до того, що ця країна має значно більший негативний нетто-баланс у бюджеті ЄС, ніж інші держави-члени, і доручили інституціям ЄС розробити та прийняти механізм, який би дозволяв певною мірою відшкодувати Великобританії цей дисбаланс. Цей механізм був упроваджений Директивою РВР-1985 і отримав офіційну назву «поправка для Великобританії» (UK correction).

При цьому сума поправки для Великобританії та зниження ПДВ-ставки для Німеччини, Нідерландів, Австрії та Швеції розподіляється при формуванні доходів між іншими членами ЄС пропорційно до їх ВНД.

У табл. 2 представлено динаміку обсягів власних ресурсів у доходній частині бюджету ЄС протягом 2012-2013 рр.

Таблиця 2

Динаміка власних ресурсів доходної частини бюджету ЄС у 2012-2013 рр.

№	Найменування статі	Бюджет, млн євро		Зміна	
		2012	2013	млн євро	приріст, %
1	Чисті суми отриманого мита та утримань з виробників цукру	16 824,2	187 55,2	1 931	11,5%
2	ПДВ-ресурси	14 546,3	150 29,9	483,6	3,3%
3	ВНД-ресурси	97 284,2	975 02,9	2 18,7	0,2%
4	Власні ресурси ЄС	128 654,7	131 288	2 633,3	2,0%

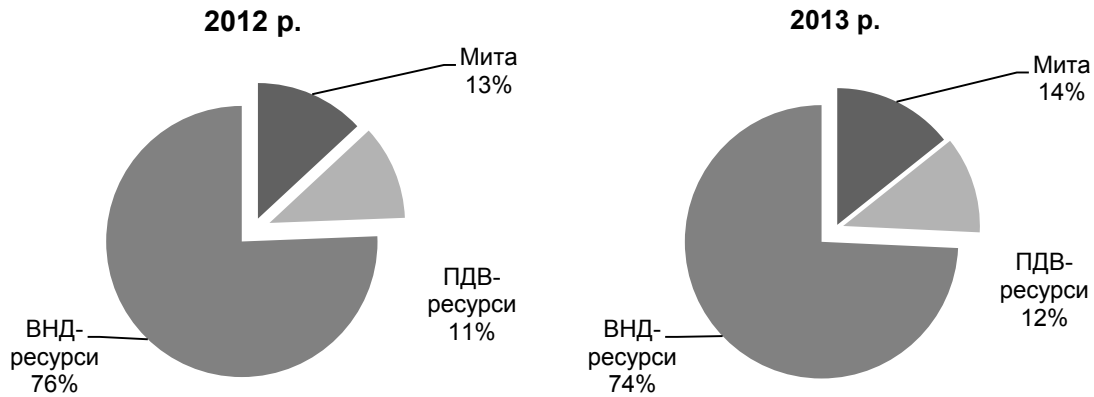
Джерело: побудовано автором на основі розрахунків за даними [1; 2; 6].

Отже, як бачимо з табл. 2, у 2013 р. порівняно з 2012 р. відбулося зростання названих складових елементів власних ресурсів, при цьому найбільший приріст був притаманний сумі отриманого мита від екстра-імпорту (тобто імпорту з країн, які не є членами ЄС) – на рівні 11,5%. Загалом сума власних фінансових ресурсів зросла на 2 633,3 млн євро, або на 2%, порівняно з 2012 р.

На рис. 2 представлено структуру власних ресурсів у 2012-2013 рр. Як бачимо, саме ВНД-ресурси є основними у наповненні власних ресурсів доходної частини бюджету ЄС, адже їх частка у загальній структурі власних ресурсів у 2012 та 2013 рр. відповідно складала 76% та 74%.

У 2013 р. відбулися незначні структурні зрушення: на фоні зниження частки ВНД-ресурсів на 2% порівняно з 2012 р. відбулося зростання часток інших ресурсів – мит та ПДВ-ресурсів – на 1% кожної з часток. Це можна пояснити випереджаючими темпами росту суми від мита та утримань з виробників цукру (на рівні 11,5%) та ПДВ-ресурсів (на рівні 3,3%) порівняно з приростом ВНД-ресурсів (на 0,2%).

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА

Рис. 2. Структура власних ресурсів ЄС у 2012-2013 рр.

Джерело: побудовано автором на основі власних розрахунків за даними [1; 2; 6].

У табл. 3 представлено ТОП-5 країн, які мають найбільшу частку при формуванні власних ресурсів ЄС (за даними 2013 р.)

Таблиця 3

ТОП-5 країн-донорів спільного бюджету ЄС у 2013 р.

Країна	Сума, млн євро	Частка, %
Німеччина	26174,2	19,9%
Франція	21917,3	16,7%
Італія	16512,5	12,6%
Великобританія	16273,9	12,4%
Іспанія	10869	8,3%
Всього ТОП-5	91 746,9	69,9%
УСЬОГО	131288	100,0%

Джерело: побудовано автором на основі власних розрахунків за даними [1; 2].

Отже, як бачимо з табл. 3, ключовими «донорами» бюджету ЄС виступають такі провідні розвинуті країни, як Німеччина, Франція, Італія, Великобританія та Іспанія. Саме ці країни у 2013 р. забезпечили практично 70% власних ресурсів ЄС. Найменші ж частки належать країнам Прибалтики, Кіпру, Люксембургу тощо.

Таким чином, до сильних сторін діючої системи власних ресурсів ЄС слід віднести стабільність і передбачуваність, гарантування бюджетної збалансованості, справедливий розподіл бюджетного навантаження між державами-членами (пропорційно до їх ВНД). Так, бюджетна стабільність є наслідком прийнятого у ЄС багаторічного фінансового планування, що передбачає встановлення обмежень (стель) на різні категорії видатків і на власні ресурси в цілому.

Бюджетна збалансованість забезпечується впровадженням у ЄС ВНД-ресурсом, який розраховується за залишковим принципом, тобто залежно від наповнення бюджету іншими категоріями бюджетних доходів. Справедливість розподілу бюджетного навантаження між державами-членами забезпечується тим, що розрахунок ресурсу ВНД за принципом частки держави-члена у ВНД Спільноти дозволяє змістити тягар фінансування політик ЄС з бідніших країн (за показниками ВНД на душу населення) на багатші країни, що видається справедливим з огляду на кращу платоспроможність останніх і більший каталітичний ефект, який вони отримують від переважно економічної інтеграції у межах Спільноти [7]. У разі застосування принципу рівного розподілу (за часткою держави у загальній кількості населення ЄС) ситуацію було б важко назвати справедливою.

З позицій фіскального федералізму позитивною стороною діючої системи фінансування бюджету ЄС є її непов'язаність з національними податковими системами країн-членів, які, таким

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА

чином, можуть вільно здійснювати пошук джерел рефінансування своїх платежів до бюджету Спільноти з урахуванням податкових уподобань своїх громадян.

Як один з недоліків діючої системи фінансування бюджету ЄС часто зазначається її відстороненість від громадян і суб'єктів господарювання ЄС. Адже дохідна частина бюджету формується переважно з платежів, що здійснюються напряму з національних бюджетів держав-членів, а не безпосередніми платниками податків, що позбавляє останніх прямих засобів висловлення своїх преференцій у процесі формування бюджетної політики ЄС. Саме це породжує пропозиції впровадження загальносоюзних податків, які сплачувалися б платниками безпосередньо до бюджету ЄС, а саме податку на доходи фізичних осіб, відокремленого від національних ПДВ, податку на корпоративний дохід, еколого-енергетичних податків тощо. Однак такі пропозиції, у свою чергу, також зазнають критики і відкидаються окремими вченими та політиками.

Одночасно з вищезазначеним подальше розширення ЄС і поглиблення інтеграції вимагає все більшого обсягу коштів, тому необхідно переглянути систему власних ресурсів Співтовариства з тим, щоб відшукати нові джерела надходжень до бюджету й підвищити ефективність контролю за їх використанням.

Література

1. Budget on line Draft general budget 2014 [Електронний ресурс] / EUR-Lex. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/budget/www/index-en.htm>.
2. Budget on line. "Line-by-line" 2013 General budget [Електронний ресурс] / EUR-Lex. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/budget/www/index-en.htm>.
3. Public Finance. 4th ed. [Електронний ресурс] / European Union. – Режим доступу: http://ec.europa.eu/budget/library/biblio/publications/public_fin/EU_pub_fin_en.pdf#page=233.
4. Financial Regulation: applicable to the general budget of the Union and its rules of application [Електронний ресурс] / European Union. – Режим доступу: <http://ec.europa.eu/budget/library/biblio/publications/finreg/KV3112815ENC.pdf>.
5. Report on budgetary and financial management [Електронний ресурс] / European Union. – Режим доступу: http://ec.europa.eu/budget/library/biblio/publications/2012/rep_budg_fin_manag_en.pdf.
6. General budget of the European Union for the financial year 2013: The figures [Електронний ресурс] / European Union. – Режим доступу: http://ec.europa.eu/budget/library/biblio/publications/2013/budget_folder/FINAL_EN_DG_BUDG_general_budget_2013.pdf.
7. Бояр А. Система власних ресурсів у формуванні бюджету Європейського Союзу [Електронний ресурс] / А. Бояр. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc.../11_Bojar_v.pdf.

References

1. *Budget on line Draft general budget 2014*. (2014). Retrieved from <http://eur-lex.europa.eu/budget/www/index-en.htm>.
2. *Budget on line. "Line-by-line" 2013 General budget*. (2013). Retrieved from <http://eur-lex.europa.eu/budget/www/index-en.htm>.
3. European Union. (n.d.). *Public Finance* (4th ed.). Retrieved from http://ec.europa.eu/budget/library/biblio/publications/public_fin/EU_pub_fin_en.pdf#page=233.
4. European Union. (n.d.). *Financial Regulation: applicable to the general budget of the Union and its rules of application*. Retrieved from <http://ec.europa.eu/budget/library/biblio/publications/finreg/KV3112815ENC.pdf>.
5. European Union. (2012). *Report on budgetary and financial management*. Retrieved from http://ec.europa.eu/budget/library/biblio/publications/2012/rep_budg_fin_manag_en.pdf.
6. European Union. (2013). *General budget of the European Union for the financial year 2013: The figures*. Retrieved from http://ec.europa.eu/budget/library/biblio/publications/2013/budget_folder/FINAL_EN_DG_BUDG_general_budget_2013.pdf.
7. Boyar, A. (2011). *System of the own resources in shaping of EU Budget*. Retrieved from http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc.../11_Bojar_v.pdf.

Надійшла 09.12.2013